

ΘΕΜΑ 2<sup>ο</sup>

## ΑΝΔΟΚΙΔΗΣ, 'ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ' 103

Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, τὴν μὲν ἔνδειξιν ἐποίησαντό μου κατὰ νόμον κείμενον, τὴν δὲ κατηγορίαν κατὰ τὸ ψήφισμα τὸ πρότερον γεγενημένον περὶ ἐτέρων. Εἰ οὖν ἐμοῦ καταψηφιεῖσθε, ὄρατε μὴ οὐκ ἐμοὶ μάλιστα τῶν πολιτῶν προσήκει λόγον δοῦναι τῶν γεγενημένων, ἀλλὰ πολλοῖς ἐτέροις μᾶλλον, τοῦτο μὲν οἷς ὑμεῖς ἐναντία μαχεσάμενοι  
 5 διηλλάγητε καὶ ὄρκους ὠμόσατε, τοῦτο δὲ οὐς φεύγοντας κατηγάγετε, τοῦτο δὲ οὐς ἀτίμους ὄντας ἐπιτίμους ἐποίησατε· ὦν ἔνεκα καὶ στήλας ἀνείλετε καὶ νόμους ἀκύρους ἐποίησατε καὶ ψηφίσματα ἐξηλείψατε· οἱ νυνὶ μένουσιν ἐν τῇ πόλει πιστεύοντες ὑμῖν, ὦ ἄνδρες. Εἰ οὖν γινώσκονται ὑμᾶς ἀποδεχομένους τὰς κατηγορίας τῶν πρότερον γεγενημένων, τίνα αὐτοὺς οἴεσθε γνώμην ἔξιν περὶ σφῶν αὐτῶν; ἢ τίνα  
 10 αὐτῶν ἐθελήσειν εἰς ἀγῶνας καθίστασθαι ἔνεκα τῶν πρότερον γεγενημένων; φανήσονται γὰρ πολλοὶ μὲν ἐχθροὶ πολλοὶ δὲ συκοφάνται, οἱ καταστήσουσιν αὐτῶν ἕκαστον εἰς ἀγῶνα.

## ΣΧΟΛΙΑ

1. «τὴν μὲν ἔνδειξιν»: *ἄτην μῆνυσή*. Για τὴν μορφή αὐτῆ τῶν μηνύσεων (Δες [ΕΛΩ](#)). «τὴν μὲν ἔνδειξιν ἐποίησαντό μου»: *ἄποιούμαι τί τινός* σημαίνει *ἄκάνω κάτι ἔτσι ὥστε να ἀνήκει σε κάποιον*. Ἡ γενική συντάσσεται με τὸ ρ. κι ὄχι με τὸ οὐσιαστικό, καὶ λειτουργεῖ ὅπως ἡ γενική κατηγορηματικὴ κτητικὴ δίπλα ἀπὸ τὸ συνδετικό ρ. *ἄεἰμί*. Π.χ. ἡ πρόταση *ἄὸ πόλεμος οὗτος ἔστι τῶν συμμάχων* = *ὸ πόλεμος αὐτός ἀνήκει στους συμμάχους*, (δηλ. *ἄπρέπει να πολεμήσουν οἱ σύμμαχοι, κι ὄχι εμεῖς*), θα μπορούσε νὰ γίνεῖ *ἄεποισάμεθα τὸν πόλεμον τοῦτον τῶν συμμάχων*, ὅπου ἡ γενική *ἄτῶν συμμάχων* δὲν συντάσσεται με τὸ *ἄτὸν πόλεμον* ὡς γενική υποκειμενική *ἄὸ πόλεμος τῶν συμμάχων* = *οἱ σύμμαχοι πολεμοῦν*, ἀλλὰ με τὸ *ἄεποισάμεθα*, καὶ δείχνει ὅτι *ἄεμεῖς ενεργήσαμε ἔτσι ὥστε αὐτός ἐδῶ ὸ πόλεμος να εἶναι τῶν συμμάχων*, (δηλ. *ἄκι ὄχι δικός μας*). Πρόκειται για μίαν χρῆση τῆς γενικῆς ἡ ὁποία δηλώνει τὴν *ἄκτηση* ὡς ἀποτέλεσμα ρηματικῆς ἐνέργειας κι ὄχι οὐσιαστικού. Π.χ. *ἄεἰ δὲ τινες τὴν Ἀσίαν ἄεαυτῶν ποιοῦνται*, Ξεν. Ἀγησίλ. 1,33,6 = *κι ἀν τῶρα κάποιον κάνουν τὴν Ἀσίαν ἔτσι ὥστε να εἶναι δική τους*, ὅπου ἡ γενική *ἄεαυτῶν* συντάσσεται με τὸ ρ. κι ὄχι με τὸ οὐσιαστικό. Στὸ χωρίο τοῦ Ἀνδοκίδη, ἀν συνταχθεῖ ἀπὸ λάθος ἡ γενική *ἄμου* ὡς γενική *ἄκτητικὴ* με τὸ *ἄνδειξιν*, τότε δημιουργεῖται ἡ ἐξῆς ἐρμηνεία: *ἄοι κατηγοροὶ ἄεκαναν τὴν δική μου κατηγορία*, καὶ τὰ προβλήματα εἶναι τὰ ἐξῆς: πρῶτον, *ἄτι τὴν ἄεκαναν αὐτὴν τὴν κατηγορία μου*; καὶ δεῦτερον, *ἄπῶς ὸ κατηγορούμενος ἀποδέχεται μέσα στο δικαστήριο ἔτσι εὐκόλως ἄδική του* αὐτὴν τὴν κατηγορία;». «κατὰ νόμον κείμενον»: *ἄσύμφωνα με ἄνα υπάρχοντα νόμο*.
2. «τὸ πρότερον γεγενημένον»: ἄνα ψήφισμα ἀρκετὰ παλιὸ χάνει τὴν νομικὴ του ἀποτελεσματικότητα στο παρόν. «περὶ ἐτέρων»: *ἄτὸ ὁποῖο ψήφισμα ὄχι μόνο εἶναι παλαιό, ἀλλὰ ἀφορᾷ καὶ ἄλλου εἶδους υποθέσεις*, δηλ. ἡ κατηγορία που μου ἀποδόθηκε εἶναι ἀκυρὴ. «Εἰ...καταψηφιεῖσθε»: ὑποθετικὴ πρόταση με ἀπόδοση τὴν προστακτικὴν *ἄὸρατέ*, καὶ δηλώνει τὸ *ἄπραγματικό*, *ἄκαταψηφίζομαι τινός* = *καταδικάζω κάποιον*.
3. «μὴ οὐκ...προσῆκει»: Δὲν ἔχουμε δυὸ ἀρνήσεις· ὸ δὲν εἶναι ἀρνήση, ἀλλὰ ὡς μόριον εἰσάγει πλάγιες ἐρωτηματικὲς προτάσεις μετὰ ἀπὸ ρ. που δηλώνουν *ἄφόβο* ἢ *ἄπροσοχὴ*. Τὸ *ἄοὐκ* εἶναι ἀρνήση καὶ συντάσσεται με ρ. τῆς πλάγιας ἐρώτησης, που εἶναι τὸ *ἄπροσῆκει*, ὡς ἀντικείμενον στο *ἄὸρατέ*: *ἄπροσέξτε μήπως δὲν πρέπει...*. «μάλιστα τῶν πολιτῶν»: *ἄπερισσότερο συγκριτικά με τους ὑπόλοιπους πολίτες*. Ἡ γενική δίπλα ἀπὸ ἐπίρρημα ὑπερθετικῆς βαθμοῦ σε καμία περίπτωση σε κατοχυρώνει τὴν γενική ὡς *ἄδαιρητική*, διότι μπορεῖ

να είναι και 'συγκριτική', όπως συμβαίνει εδώ, (για την λειτουργία της γενικής μετά από επίθετα συγκρ. ή υπερθ. βαθμού δεσ **ΕΔΩ**). «λόγον δούναι τῶν γεγενημένων»: 'λόγον δίδωμι τινός = απολογούμαι για κάτι', η γενική της 'αίτίας'.

**4. «έτέροις»:** δοτική προσωπική στο ενν. πάλι 'προσέκει'. «τοῦτο μὲν»: με επιρρ. σημασία, όπως και το επόμενο 'τοῦτο δέ': 'αφ' ενός' και 'αφ' ετέρου'. «οἷς... διηλλάγητε καὶ...ὠμόσατε»: αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο 'έτέροις'. «οἷς»: εξυπηρετεί δυο συντακτικές θέσεις: i) είναι δοτική της 'συνοδείας' στα ρρ. 'διηλλάγητε' & 'ὠμόσατε', & ii) είναι αντικ. σε δοτική πτώση στην μτχ. 'μαχεσάμενοι'. «έναντία»: επίρρημα: 'εναντίον – αντίθετα'. «μαχεσάμενοι»: χρονική μτχ. για το προτερόχρονο.

**5. «οὐς...κατηγάγετε»:** αναφ. προσδ. όπως η προηγούμενη. «φεύγοντας»: συνημμένη εναντιωματική μτχ. 'παρά το γεγονός ότι ήταν εξόριστοι, εσείς τους φέρατε πίσω'. «οὐς...έποιήσατε»: αναφ. πρόσδ. πρότ. όπως οι δύο προηγούμενες.

**6. «ἀτίμους ὄντας»:** εναντ. μτχ. 'αν και είχαν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα'. «ὦν ἔνεκα»: εμπρ. προσδ. του 'τελικού αιτίου': 'για το χατίρι εκείνων'. Θα καταλάβετε την διαφορά μεταξύ 'αναγκαστικού' & 'τελικού' αιτίου, αν προσέξετε τις ακόλουθες δυο ν.ε. προτάσεις, οι οποίες είναι και δύο αιτιολογικές, όμως η μία δίνει το 'αναγκαστικό' και η άλλη το 'τελικό' αίτιο: i) ΕΡ.: '-Γιατί δεν πήγες το καλοκαίρι διακοπές;', ΑΠ.: '-Λιότι δεν είχα χρήματα', ii) ΕΡ.: '-Γιατί δεν πήγες διακοπές το καλοκαίρι;', ΑΠ.: '-Λιότι ήθελα να διαβάσω για τις εξετάσεις'. Έχουμε δυο αιτιολογικές προτάσεις με τον 'Λιότι', η (i) δίνει το πραγματικό αίτιο και η (ii) δίνει το 'τελικό'.

**8. «Εἰ οὖν γνῶσονται ὑμᾶς ἀποδεχομένους»:** υποθετική πρόταση με απόδοση την επόμενη ευθεία ερώτηση. Ο υποθ. λόγος δηλώνει το 'πραγματικό'. «ὑμᾶς ἀποδεχομένους»: η αντωνυμία είναι αντικείμενο στο ρ. και η μτχ. είναι συνημμένη κατηγορηματική, 'αν διαπιστώσουν ότι εσείς αποδέχασθε...'. «τῶν... γεγενημένων»: γενική της 'αίτίας', 'τις κατηγορίες που οφείλονται στα προηγούμενα γεγονότα'.

**9. «τίνα...γνώμην»:** αντικ. στο 'έξειν'. «αὐτοῦς»: υποκ. στο 'έξειν'. «περὶ σφῶν αὐτῶν»: 'για τον ίδιο τους τον εαυτό'. «ἢ τίνα...τῶν πρότερον γεγενημένων;»: μια επίσης ευθεία ερώτηση ίδια στην συντακτική της θέση με την προηγούμενη. «τίνα»: υποκ. στο απαρέμφατο 'έθελήσειν'.

**10. «αὐτῶν»:** γενική διαιρετική, 'ποιός από αυτούς'.

**11. «οἱ καταστήσουσιν»:** όταν η αναφορική πρόταση εκφέρεται με Οριστική Μέλλοντα, τότε λογίζεται ως επιρρηματική 'τελική' και μεταφράζεται αναλόγως: όχι 'οι οποιοί θα φέρουν αυτούς στα δικαστήρια', αλλά 'για να φέρουν αυτούς στα δικαστήρια'. «αὐτῶν ἕκαστον»: 'το κάθε ένα από αυτούς'.

## ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όμως αυτοί, δικαστές, την μήνυση την κατήθυναν εναντίον μου σύμφωνα με υπάρχοντα νόμο, όμως την κατηγορία την βάσισαν σε ένα ψήφισμα το οποίο είχε γίνει στο παρελθόν και αφορούσε άλλες περιπτώσεις. Αν λοιπόν τώρα με καταδικάσετε, προσέξτε μήπως δεν ταιριάζει σε εμένα περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον πολίτη, να απολογούμαι γι' αυτά που έχουν συμβεί, αλλά μήπως περισσότερο σε πολλούς άλλους, δηλ. αφ' ενός μεν αυτούς με τους οποίους εσείς αφού πρώτα συγκρουστήκατε, κατόπιν ήρθατε σε συνεννόηση και ανταλλάξατε όρκους, και αφ' ετέρου εκείνους τους οποίους παρά το γεγονός ότι τους εξορίσατε, κατόπιν τους επαναφέρατε πίσω, και τέλος εκείνους τους οποίους αν και τους είχατε στερήσει τα πολιτικά δικαιώματα, κατόπιν τους κάνατε νόμιμους πολίτες. Για χάρη όλων αυτών υψώσατε στήλες και ακυρώσατε νόμους και διαγράψατε ψηφίσματα. Και όλοι αυτοί τώρα μένουν μέσα στην πόλη διότι έχουν εμπιστοσύνη σε εσάς, δικαστές. Αν λοιπόν μάθουν ότι εσείς εγκρίνετε τις κατηγορίες για τα γεγονότα που έγιναν στο παρελθόν, ποιά άποψη νομίζετε ότι θα έχουν γι' αυτούς τους ίδιους; ή πάλι ποιός από αυτούς νομίζετε ότι θα θελήσει να πάρει μέρος σε μία δικαστική κρίση για χάρη όλων εκείνων που συνέβησαν στο παρελθόν; Διότι θα εμφανιστούν πολλοί αντίπαλοι και πολλοί συκοφάντες, για να σύρουν τον κάθε ένα από αυτούς στα δικαστήρια.